

Tájékoztató az Európai Unió jogának egyes családjogi vonatkozású szabályairól

Házasság felbontásával vagy érvénytelenítésével kapcsolatos pereket meg lehet indítani azon állam bíróságai előtt, amelynek mindkét fél az állampolgára. Mindez azt jelenti, hogy két – Egyesült Királyságban tartózkodó – magyar állampolgár házastárs magyar bíróság elé is benyújthat válókeresetet.

Ezen eljárásokat ugyanakkor annak a tagállamnak a bíróságai előtt is kezdeményezni lehet, amelynek területén a házastársak szokásos tartózkodási hellyel rendelkeznek, vagy ahol a házastársak legutolsó szokásos tartózkodási helye volt, amennyiben egyikük még mindig ott tartózkodik. Ebből az következik, hogy két – Egyesült Királyságban tartózkodó – magyar állampolgár házastárs az Egyesült Királyságban is indíthat bontópert, sőt: e perindítási lehetőség még akkor is fennáll, ha az egyikük időközben már elköltözött ebből a tagállamból, de a másik még mindig ott tartózkodik.

Ezen felül ilyen ügyekben megalapozza a joghatóságot az alperes szokásos tartózkodási helye, vagy – közös kérelem esetén – a házastársak egyikének szokásos tartózkodási helye is.

A kérelmező szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamban ugyanakkor csak abban az esetben lehet bontópert vagy házasság érvénytelensége iránti pert indítani, ha a kérelmező a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább egy évig ott tartózkodott, vagy ha a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább hat hónapig tartózkodott ott és az adott tagállamban állampolgársága van.

A gyermek személyéről és vagyonáról történő gondoskodás során felmerülő valamennyi kérdés a **szülői felelősség** körébe tartozik, ideértve a gyermek elhelyezését és vele való kapcsolattartást is. Ilyen keresetet főszabály szerint a gyermek szokásos tartózkodási helye szerint tagállam bírósága elé kell benyújtani. Ettől csak akkor lehet eltérni, ha a szülők eltérően állapodnak meg, s mindez a gyermek érdekeivel sem ellentétes. Abban az esetben ugyanakkor, ha a gyermek tartózkodási helye jogellenesen, azaz bírósági, hatósági határozat vagy jogszabály rendelkezése ellenére történt elvitel vagy visszatartás eredményeként változott meg, a szülői felügyelettel kapcsolatos per megindítására főszabály szerint a gyermek korábbi tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal.

A családi vagy rokoni kapcsolatból, továbbá házasságból eredő **tartási pereket** a felperes – választása szerint – megindíthatja annak a tagállamnak a bírósága előtt, ahol akár az alperes, akár a tartásra jogosult személy (pl.: a gyermek vagy a rászoruló házastárs) szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, s azon bíróság előtt is, amely egyébként a személyi állapottal vagy szülői felelősséggel

kapcsolatos ügyekben (pl.: apaság megállapítása vagy gyermek elhelyezése iránti perben) joghatósággal bír, feltéve, hogy a tartás ehhez kapcsolódó járulékos kérdésként merül fel. A Tartási Rendelet ugyanakkor szűk körben teret enged annak is, hogy a felek a Rendeletben felsorolt bíróságok közül megállapodással választhassák ki a joghatósággal rendelkező bíróságot, s rögzíti azt is, hogy amennyiben az eljárást olyan bíróság előtt indítják meg, amelynek joghatósága nincs, e bíróság a jogvitában mégis eljárhat, ha az alperes érdemben perbe bocsátkozik és a joghatóság hiányát nem kifogásolja.

A házassági, szülői felügyeleti és tartási perekben született bírósági határozatokat a többi tagállam külön eljárás nélkül is **elismeri**, ahhoz azonban, hogy e határozatokat más tagállamban **végre is lehessen hajtani**, főszabályként szükség van egy ún. exequatur eljárásra, amelynek eredményeként azon tagállam bírósága, ahol a határozatot végrehajtani kérték, kinyilvánítja, hogy e határozat az adott tagállamban végrehajtható-e vagy nem. A végrehajthatóság hiányát kizárólag akkor lehet megállapítani, ha a határozat a végrehajtás helye szerinti tagállam közrendjébe ütközik, vagy összeegyeztethetetlen egy ezen tagállamban korábban született határozattal, vagy az alperes távollétében született ügy, hogy az alperes a keresetlevelet nem kapta meg, vagy olyan időben és módon kapta meg, amely kizárta, hogy az eljárás során megfelelően felkészülhessen a saját védelmére.

Nincs szükség exequatur eljárásra, azaz külön végrehajthatóvá nyilvánításra a láthatási jogokra vonatkozó, továbbá a gyermek visszavitelét elrendelő egyes határozatok esetében, valamint a tartási perekben született olyan határozatok tekintetében, amelyeket a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló 2007. évi Hágai Jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hoztak.

A más tagállamban hozott házassági és szülői felügyeleti határozatok végrehajtását Magyarországon a kötelezett vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróságon, Budapesten pedig a Budai Központi Kerületi Bíróságon lehet kérni. A más tagállamban hozott tartási határozatok végrehajtását ugyanakkor Magyarországon az adós lakóhelye, székhelye, ennek hiányában az adós végrehajtható vagyona szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróságon, Budapesten pedig a Budai Központi Kerületi Bíróságon lehet kérelmezni.